

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelmavuodet 2026-2027

Kh 09.12.2024 § 194
146/02.02.00/2024

Valmistelija

Touko Aalto, vt. kunnanjohtaja, 040 516 9332

Esittely

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon myös kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää niistä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan vaaditulla ajanjaksolla.

Talousarvion on noudatettava Toivakan kunnan strategiaa ja sillä on turvattava edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kunnanhallitus on päätöksellään 19.8.2024 § 119 antanut talousarvion raamin, jonka perusteella lautakunnat ovat antaneet omat talousarvioesityksensä.

Vt. kunnanjohtajan talousarvioesitys on laadittu kunnanhallituksen ja lautakuntien esitysten pohjalta. Talousarvio on käsitelty kunnan yhteistoiminnassa 26.11.2025.

Vt. kunnanjohtajan katsaus vuodelle 2025

Vuosi 2025 on monella tapaa uuden aikakauden etsikkoa. Valta on vaihtunut Yhdysvalloissa ja maailmapolitiikan jännitteet niin Lähi-idän kuin Ukrainan osalta ovat kulminaatiopisteessä. Lisäksi laajemmat geopoliittiset jännitteet, digitaalisen kehityksen nopeus ja ympäristölliset haasteet vaikuttavat maailmantalouden kehitykseen ja sen myötä Suomen talouteen.

Kotimaassa pankit, talouden tutkimuslaitokset sekä valtionvarainministeriö ennustavat Suomeen vuosille 2025–2026 talouskasvua, ennusteesta riippuen noin 1,1–2 prosenttia. Valtiovarainministeriön mukaan BKT kasvaa 1,7 %. Kotitalouksien kulutuksen odotetaan lisääntyvän inflaation hidastumisen ja korkojen laskemisen myötä. Samalla investointien arvioidaan lisääntyvän, kun rakennusala alkaa toipua taantumasta ja etenkin energiasiirtymään liittyviä hankkeita on paljon. Talouskasvun odotetaan kasvattavan työllisyyttä ja vähentävän työttömyyttä. Vuonna 2025 työllisyysaste (15–64-vuotiaat) on 73,1 % ja työttömyysaste 7,6 %. Orastavan kasvun ohella näköpiirissä on myös paljon epävarmuutta, jonka taustalla on kansainvälisen talous- ja turvallisuustilanteen lisäksi myös sisäpoliittisia tekijöitä.

Kevään 2025 työehtosopimusneuvotteluita leimaa voimakas vastakkainasettelu ja revanssihenki. Huhtikuun alue- ja kuntavaalit käydään puolestaan tilanteessa, jossa hyvinvointialueita haastavat erityisesti palvelutarpeen ja alijäämien kasvu ja kuntia puolestaan palveluverkon supistuminen. Kunnissa varaudutaan palveluverkkopäättökseen avaamiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteeseen.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (TE-palvelut) siirtyvät kunnille 1.1.2025 alkaen. Kunnilla on rajallinen mahdollisuus vaikuttaa uudistuksen tuomiin kustannuksiin, ja kuntien saama rahoitus puolestaan kirjautuu peruspalveluiden valtionosuuksiin. Varsinainen valtionosuusuudistus siirtyi vuodella eteenpäin alue- ja kuntavaalien vuoksi.

Toivakka on onnistunut siirtymän vuoden 2024 aikana alijäämien kattamisen ja säästötoimien kierteestä kasvutoimien tielle. Talousarvion valmistelun osalta tämä on tarkoittanut sitä, että veronkorotusten, omaisuuden myynnin tai uusien säästötoimenpiteiden sijaan Toivakan kunta kehittää uutta, suuntaa voimavaroja kasvuun sekä varautuu tulevaan epävarmuuksien aikaan. Toivakan kunta säilyttää kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit vuoden 2024 tasolla, ja vuoden 2025 tilikauden tulokseksi arvioidaan muodostuvan 161 000 euroa.

Vuoden 2025 erityisenä painopisteenä on lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointi. Vastaamme sekä lainsäädännön tuomiin muutoksiin muun muassa oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta että otamme käyttöön muksurahan vuoden 2025 alusta lähtien. Muksurahan tarkoituksena on mahdollistaa erilaisille perheille erilaisiin elämäntilanteisiin mahdollisimman hyvät edellytykset tukea lasten kasvua ja kehitystä sekä perheiden hyvinvointia. Muksurahan lisäksi Toivakan kunta ottaa käyttöön maksuttoman varhaiskasvatuksen.

Varaudumme sivistys- ja hyvinvointipalveluiden osalta myös koulukoulukuljetusten kilpailutuksen tuomiin merkittäviin lisäkustannuksiin ja vahvistamme henkilöstörakennetta ottamalla käyttöön virka-apulaisrehtori-mallin, jonka avulla pystymme jakamaan eri tehtävänimikkeiden alla olevia virkavastuita tasaisemmin ja varmistamaan kouluarjen sujuvuuden kaikissa tilanteissa. Toteutamme etsivää nuorisotyötä kuntien välisenä yhteishankkeena, jolla vahvistamme seudullista yhteistyötä ja vastaamme nuorisopalveluiden tarpeeseen.

Vuonna 2025 Toivakan verotulojen arvioidaan olevan 5 832 000 ja valtionosuuden 2 621 169 euroa. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 11.11.2024, että kunnan tuloveroprosentti on kuluvan vuoden tapaan 9,4 %. Myös kiinteistöveroprosentit pysyvät vuoden 2024 tasalla.

Toimintatuotot ovat esityksessä 1 885 913 euroa vähentyen vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 300 000 euroa. Vesilaitoksen käyttömaksuihin tulee 15 % korotus.

Toimintakulujen osuus talousarviossa on yhteensä 9 298 930 euroa, mikä on noin 54 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Henkilöstökulujen osuus on 5,2 miljoonaa euroa, mikä on noin 525 000 euroa edellisvuotta enemmän. Palvelujen ostot nousevat vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 400 000 euroa ollen 2 462 326 euroa.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot nousevat vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 100 000 euroa, ollen yhteensä 909 220 euroa. Avustuksiin on varattu 504 500 euroa. Muihin toimintakuluihin on

varattu 230 320 euroa, mikä on noin 35 000 euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa.

Vuosikate rahoitustuottojen ja -kuluja jälkeen (-143 500 €) on 896 652 euroa. Esityksessä poistojen osuus on 757 034 euroa, jolloin tulosennuste vuodelle 2025 on 161 062 euroa.

Talousarvioesitys vuodelle 2025 ja seuraavalle kahdelle suunnitelmavuodelle on kuntalain edellytyksen mukaisesti tasapainossa.

Esittelijä

vt kunnanjohtaja Touko Aalto

Päätösehdotus

Kunnanhallitus

1) esittää valtuustolle, että vuoden 2025 talousarvio ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelma hyväksytään liitteen mukaisesti,
2) toteaa, että talousarvioon voidaan tehdä teknisiä tarkennuksia/korjauksia ennen kuin se tuodaan valtuustolle vahvistettavaksi.

Asian käsittely kokouksessa:

1. Pentti Kovanen esitti, että yksityistieavukset nostetaan 50.000,00 euroon. Paula Nieminen kannatti esitystä.
2. Pentti Kovanen esitti, että puunmyyntitulot nostetaan 105.000,00 euroon. Paula Nieminen kannatti esitystä.
3. Pentti Kovanen esitti, että investointisuunnitelmassa olevaa yritysalueen esirakentamista ei aloiteta. Paula Nieminen kannatti esitystä.
4. Paula Nieminen esitti, että maksuton varhaiskasvatus muutetaan toistaiseksi voimassa olevaksi. Pentti Kovanen kannatti esitystä.
5. Paula Nieminen esitti, että Toivakantien maisemasuunnitteluun lisätään suunnitelmavuosille 2026-2027 yhteensä 60.000,00 euroa. Pentti Kovanen kannatti esitystä.

Äänestys

1. Äänestyksessä puheenjohtaja ehdotti, että pohjaesitys on JAA ja Pentti Kovanen esitys EI.

JAA:-

EI: Mäkelä, Karmala, Nieminen, Järvinen, Kovanen, Hakkarainen

Puheenjohtaja totesi, että Pentti Kovanen ehdotus oli voittanut äänestyksen.

2. Äänestyksessä puheenjohtaja ehdotti, että pohjaesitys on JAA ja Pentti Kovanen esitys EI

JAA:-

EI: Mäkelä, Karmala, Nieminen, Järvinen, Kovanen, Hakkarainen

Puheenjohtaja totesi, että Pentti Kovanen ehdotus oli voittanut äänestyksen.

3. Äänestyksessä puheenjohtaja ehdotti, että pohjaesitys on JAA ja Pentti Kovanen esitys EI
JAA: Hakkarainen
EI: Mäkelä, Karmala, Nieminen, Järvinen, Kovanen

Puheenjohtaja totesi, että Pentti Kovanen ehdotus oli voittanut äänestyksen.

4. Äänestyksessä puheenjohtaja ehdotti, että pohjaesitys on JAA ja Paula Niemisen esitys EI
JAA:-
EI: Mäkelä, Karmala, Nieminen, Järvinen, Kovanen, Hakkarainen

Puheenjohtaja totesi, että Paula Niemisen ehdotus oli voittanut äänestyksen.

5. Äänestyksessä puheenjohtaja ehdotti, että pohjaesitys on JAA ja Paula Niemisen esitys EI
JAA: Mäkelä, Karmala
EI: Nieminen, Järvinen, Kovanen, Hakkarainen

Puheenjohtaja totesi, että Paula Niemisen ehdotus oli voittanut äänestyksen.

Päätös

Hyväksyttiin.